WWW.UNILIB.RS
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

СРПСКИ СИОН

Год. VII. Број 21.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК: Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК: Протојереј Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у 25. недељу маја 1897.

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

Његова Светост, Архиепископ Карловачки, Митрополит и патријарх српски Георгије Бранковић, благоизволео је у манастиру Хопову рукоположити дана 14. маја о. г. ђакона тамошњег Арсенија Поштића за презвитера а Ђорђа Николића, одређеног администратора парохије у Дивошу за ђакона; дана пак 15. маја истог Ђорђа Николића за презвитера и монаха Доситеја Поповића за ђакона. Затим је блогоизволео, у Карловцима, рукоположити 21. маја: свршеног богослова Стевана Дејановића за ђакона; 22. маја истога Стевана Дејановића за презвитера и монаха Кувеждинског Герасима Мојића за ђакона; 23. маја, овога за презвитера.

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

Карловци, 23. маја 1897.

У некојим српским политичким листовима се у сваком погледу беспредметно расправља о садржини *предлога саборскога одбора за уредбу о устројству наше народно-црквене автономије* и напада се саборски одбор опет са свим без основа, што се предлог не износи на јавност, него се „крије“ и што се тим „тајним“ нацртом одузимају права народу и даје превласт јерархији и друго.

Беспредметним и неоснованим смо назвали то расправљање и нападање с тога, што се у јавности не знају ни основна начела, ни појединости тога предлога, те се о истима без поговора не може изрицати суд: ни повољно, ни неповољно; а према том се не може ни саборски одбор нападати, сем ако се не ће, a priori, по што по то, да напада.

Обзиром на све то и да би смо одузели темељ и најмањој сумњи, која би могла понићи и јачати у нашем народу у поводу таквог пренаног, неоснованога и беспредметнога писања — по свој прилици — необавештених новинских аутора, дакле *једино ради обавештаја нашега народа*, по информацији са *надлежнога* места, изјављујемо:

1.) Саборски је одбор израдио такав предлог за народно-црквени устав, да ће *потпуно* задовољити и автономне тежње српскога православног народа, а и кр. влада ће га моћи примити. О превласти јерархије и одузимању права народу и односно о одношају према јерархији не може бити ни говора а камо ли спора; јер се саборски одбор у том погледу строго држао

WWW.UNILIB.RS

одредаба садањега саборскога устројства.

2.) Обнародовање предлога саборскога одбора, који се подносе сабору, у свему зависи од пресуђења саборскога одбора, те се нема што пребацивати саборском одбору. Ну ми већ сад изјављујемо, да ће се устав за најкраће време штампати и обнародовати, што до сад није било могуће, пошто се непрестано радило на њему.

Из горњега ће се свако непристрастан уверити, да *такво расправљање* ове ствари, као што то чине некоји српски листови ове митрополије, може, а по прилици и мора самој ствари *једино шкодити:* а то је неоправдано, неосновано и за осуду.

Поступак при избору заступника на српски православни народно-црквени Сабор.

Ради бољега упутства и равнања наших црквених општина и одбора, изборних скупштина и одбора, те сваког бирача, било у црквеној општини било на изборној скупштини, доносимо ево односне §§ из Изборног Реда, који се односе на горе споменути избор заступника, односно црквено-општинских изборника. Односне одредбе Изборнога Реда за српски православни народно-црквени Сабор, превишње потврђеног Највишим Рескриптом од 29. маја 1871. а обнародованог у Сабору нашем 13. јула 1871. гласе овако:

§. 7. Право бирача од свештеничког реда имају изузимајући личне чланове сабора, сви свештеници без разлике чина и степена, који дотичном изборном месту или срезу припадају.

§. 8. Право бирача од световног реда имају сви исповедници православне вере, који православној црквеној општини истог изборног места или среза припадају, и који по црквено-општинској уредби имају право, да бирају општинске скупштинаре.

§. 9. Попис бирача, који имају право да бирају скупштинаре црквене општине, служи за исказ бирача, који имају право да бирају заступника за сабор; но сваки, који општини црквеној припада, има право искати, да поводом сазива редовног сабора за бирача уписан буде, ако је донде својства добио, и да се онај избрише, који је донде та својства изгубио, или их као новопријављен нема.

Кад приспе распис за сазив сабора, биће дужан одбор општине црквене и односно председник јој, да што пре, најмање пак 14 дана пре дана за избор заступника одређеног, списак општинских бирача ради јавног прегледа изложи на месту, које је сваком бирачу приступачно, и да о томе дотичне становнике извести огласом у цркви преко пароха, или на други у месту уобичајени начин, како ће се сваки осведочити моћи, је ли сам за бирача уписан, и није ли уписан који није имао или је међутим изгубио право бирача.

Ко мисли, да има право искати, да буде сам уписан, или да други пре уписани, или новопријављен исписан буде, може то за 8 дана учинити. За три дана после тога решиће црквени одбор о рекламацији једне и друге врсте, и објавиће успех приликом листине новоуписаних и исписаних на црквено-општинској кући, или на други уобичајени начин.

§. 10. Где не би било пописа општинских бирача, дужан ће бити одбор црквене општине, да исти по пропису црквено-општинске уредбе зготови најдаље две недеље дана пре дана бирања заступника, и да даље на начин у §. 9. означени поступи.

§. 12. Избори заступника једни су непосредни, други су посредни.

§. 13. Непосредни су избори у местима, која сама за себе по једног заступника бирају и шаљу. У њима имају сви у бирачку листину уписани бирачи право, да заступника за сабор бирају.

§. 14. У другим изборним срезовима, у којим више општина једног заступника бирају, обавља се избор посредно; *у њима бирају бирачи општине најпре изборнике у оном броју, који јој припада,* да онда ови у извесни дан и на опредељеном месту са изборницима других општина заступника за сабор бирају.

§. 15. За посредне изборе бирају се у свакој општини **на 200 душа по један изборник,** *а на надполовични сувишак тога броја такође један.**

У општинама, где нема 200 душа бира се један изборник.

У општинама: Карловцу, Загребу, Реци,

* На пример општина која броји 1105 душа бира на 1000 душа 5 (т. ј. 5×200=1000) и на преосталих 105 још једног изборника, дакле свега 6.

Суботици, Сегедину и Јегри са својим филијалима (подручјем) бирају бирачи на 50 душа по једног изборника. а на надполовични сувишак тога броја једног.

§. 16. Изборе ове** руководи одбор местне црквене општине.

§. 17. Дан и час, у који ће се избор изборника обавити, објавиће местни црквени одбор најмање 3 дана напред од куће до куће, а уједно и другим уобичајеним начином.

Избори ови обављају се у јавној седници и усмено.

О бирању изборника води се записник, а води га перовођа скупштински.

§. 18. Записник изборни саставља се у два примерка: један остаје у општинским списима, а други се шаље епархијској-административној власти. (§. 11.)

Сваком пак изборнику издаје се за исказницу доставерни извод изборног записника.

§. 19. За изборника у посредним изборима може изабран бити и члан ма које друге општине православне истога изборнога среза, само ако, изузимајући становање, остала бирачка својства има, где је међу општинске бираче уврштен.

§. 20. Бирачи свештеничког реда (§. 7.) и световни изборници једног изборног среза (§. 14. и 15.) на одређеном биралишту скупљени, бирају заједно једног световног заступника на сабор.

§. 21. Избор у местима, која непосредно бирају, бива под руковођењем одбора местне црквене општине; *у срезовима пак отвара изборну скупштину по годинама најстарији писмени изборник,* за тим се под председништвом истога и перводством најмлађега писменога члана састави (конститује) изборна скупштина тиме, што ће изабрати: *председника, довољни број перовођа и чланова за изборни одбор.*

Одборних чланова ваља да буде *најмање четворица,* осим председника и перовођа.

§. 22. Избор заступника предузима се на опредељеном месту у одређеном дану *и не сме се пре заказаног сахата почети.*

§. 23. У изборним срезовима имају се пре свега *изборници код изборних одбора пријавити и исказницама исказати.* Где се породи сумња о истоветности особа, та ће се сведоцима на чисто извести.

§. 24. За тим се позивају бирачи, да пријаве своје кандидате и примају се изјаве, које се на изборни чин односе.

§. 25. *Кандидата може сваки бирач, дотично изборник именовати, кад га нема других бирача у томе подупру.*

§. 26. *Ко кандидата означи, има право означити двојицу од бирача, да при уписивању гласова контролу воде.**

§. 27. Изборне седнице јавне су.

§. 28. *Кад се гласа мора бити потпун мир и тишина.* Ред и мир председник ће изборног одбора одржати. *Њему је дужан сваки покоравати се.* У случају да се странке не би дале умирити, председник ће их из дворане удалити и једног по једног унутра пуштати.

§. 29. Гласа се јавно без прекидања. Ако 20 бирача то заиште, тајно цедуљом. Цедуљу мора сваки лично изборном одбору предати.

§. 30. О изборном чину води се записник. У записнику овом означује се година и дан избора, имена чланова изборног одбора и кандидата, број бирача, дотично изборника уписаних, број присутних бирача и најпосле и број гласова, које је који кандидат добио. Записник потписује председник са члановима изборног одбора у јавној скупштини.

Записник се води у два примерка; *један се издаје изабраном заступнику као веродајница,* други се заједно са свима исказницама изборника шаље епархијско-административној власти.

§. 31. Политички чиновници не могу бити чланови изборног одбора.

§. 32. Председник изборног одбора не може бити кандидат тога среза исто тако и кандидат среза не може бити члан изборног одбора свог.

§. 33. Одлучује надполовична већина даних гласова.

§. 34. *Само присутни могу гласати и то сами за себе.*

§. 35. Председник изборног одбора брине се за то, да се при сваком гласању забе-

** Т. ј. изборе изборника.

* А то не треба да пропусти учинити ни једна странка на биралишту, како би могла водити контролу над уписивањем гласова а и да се избегну све могуће злоупотребе и ради њих приговори и несугласице.

WWW.UNILIB.RS
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

лежи тачно број гласајућих бирача и број гласова, који сваки кандидат за себе добије. *По председниковом изрицању има то бележник изборног одбора забележити и чланови одбора пазе, да то право чини.*

§. 36. Кад се гласање сврши, изборни одбор ће гласове пребројати и успех огласити.

§. 37. Ако ни један кандидат нема надполовичне већине гласова (изузимајући случај, где је ово у изборном реду друкчије одређено) или ако су гласови на двојицу подједнако подељени: избор ће се обавити између двојице, који највише, дотично једнаки број гласова имају, и онда ће се успех новог гласања објавити.

§. 38. Ако се и сад једнаки број гласова појави, онда се коцком решава, који ће као заступник проглашен бити.

§. 39. Избор заступника од свештеничког реда предузима се онде, где поједини срезови по једнога заступника бирају, у исто време и на исти начин, као и избор заступника од световног реда.

Где пак на више изборних места и срезова један таки заступник пада, обавља се избор на овај начин:

Изборни срезови, који су за избор световних заступника означени, гласају сваки засебно на заступника, од свештеничког реда и то у исто време, на истом месту кад и на заступника од световног реда и на исти начин.

Успех гласања обележава изборни одбор у записнику. Председници и перовође појединих изборних скупштина састају се трећи дан по избору, који је у дотичним срезовима најкасније обављен у изборном месту овога среза, који је за свештеничке изборе на прво место стављен, и сравнивши записнике и успех гласања о њима, проглашују онога за изабраног заступника од свештеничког реда, који је релативно највише гласова добио и издају му уз доставерени препис свију дотичних записника веровницу о избору. Ако гласови подједнако подељени буду, решава коцка.

Где она места, која световне заступнике непосредно бирају, у избор заступника свештеничког реда сутичу са изборним срезовима, који посредно бирају, ту бирачка скупштина истога места бира за избор заступника свештеничког реда толико изборника, колико их по мерилу за посредне изборе опредељеноме на број душа долази, и ови изборници заједно са свештеницима, који по §. 7. право бирача имају, гласају на заступника од свештеничког реда а даље се поступа, као што је горе опредељено.

Наше опозиције.

(Глас из народа и свештенства).

Док и наш народ није окусио варљиву сладост уставних посластица, и пре него што је знао за марифетлуке данашњег модерног партајског штреберства, он је слао у своје Саборе најумније и најродољубивије своје синове. Слао је оне, о којима је уверен био, да љубе своју цркву, да искрено желе добро народу своме и да му добро и учинити могу. Зато и данас с поносом и уживањем спомињемо наше Саборе, у којима је бивао искупљен цвет народне интелигенције и великих родољуба.

Чим смо дубље улазили у уставно доба и јаче бивали запљускивани бујицом и таласима уставно-страначких изборних тенденција, састави наших Сабора добијали су све већи тип страначких група, а све мање бивали скуп умних и родољубивих синова наше цркве и народа, окупљених једино око и ради општег добра своје цркве и народног напретка. Виша интелигенција је бивала, мање више, заступљена тек у неким члановима односних странака, према томе, у којем је броју која странка могла ући у Сабор и у којој је мери та странка и располагала са умним бројем својих чланова; јер старије генерације су се прореѓивале, а новије, богме, слабо су народу надокнадиле што је губио старијим генерацијама.

Некад је народ наш слао у Саборе синове своје, који су уживали поштовање и цену и у његовим круговима и у круговима државних власти, или као што би данас рекли — који су важили и доле и горе.

Данас је друкчије у многоме чему. Заслужени углед у народу замењен је данас страначком новинарском рекламом. За углед према горе опозицијони кругови, у своме демократизму и својој опозицијоној „популарној“ охолости и — не вермају. Место угледа и важења истинитог, и горе и доле, задовољавају се данас неки наши кругови — нарученим више пута брзојавним поздравима и поверењем својих партизана. Место умности и спреме за јавне посло-

WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

ве народне, данас се тражи оданост странци. Место родољубља — ропска послушност страначким дисциплинама. Тако је у главном. То је данас правило, које не кваре ни неколико појединаца у нашој либералној, а које правило потврђују махом сви у радикалној нашој опозицији. Зато од неког времена и нема успеха од наших Сабора.

Лозинка наше опозиције је већ давно: *„за странку“*. Узвици „за народ“ тек су маска узвицима првим, а ради мистификовања баш самога народа. Усклик „за веру и за цркву“ и не чује се од наше опозиције и ако се посао на народно-црквеним Саборима нашим тичу еминентно баш саме цркве. Зато црква наша и страдава са уредаба под кривим лозинкама донашаним.

Под лозинком „за странку“ и са свима погрешкама мало час истакнутима улазе, ево, наше опозиције и у предстојеће изборе за наш Сабор. Под том лозинком желе ући и у Сабор.

Зато и хоћемо да о њима говоримо.

Наше опозиције јесу: „српска народна радикална странка“ и „српска народна слободоумна странка“. Оне су се коалирале само „погледом на изборну борбу која нам предстоји“. У колико ће и у том послу бити искрене једна према другој, — не би смели гарантовати ничим. Дакле, само ради тога су се коалирале, да у предстојећој изборној борби за народно-црквени Сабор добију што више мандата за своје присталице. После избора радикална ће странка себи, а либерална опет себи. Свака на своју страну. А то значи: ако избори, колико толико, и њима даду мандата посланичких, у нашем сазваном већ Сабору имаћемо част видети опет *радикалну* и *либералну* странку као опозицију странци, званој „автономној“, која ће без сумње бити у огромној већини на том Сабору.*)

*) Коалиране тако наше опозиције, да одобровоље и одушеве наш народ за њихову коалицију, показују му најновији изборни успех коалираних опозиција хрватских, те изгледа, да наше опозиције хоће да подражавају коалирање хрватских опозиција — на пољу и *наше* изборне борбе По нашем мишљењу оне не чине добро. Оне греше у тој имитацији. Оне хоће да имитују, а раде баш противно ономе, што подражавају. Јер коалиција наших опозиција узета са општег интереса, у последњој линији, у резултату своме значи: *коалицију против самога себе*, што коалиција хрв. опозиција, по њиховом барем рачуну, не значи, него значи коалицију против трећега. Ал нашто да се наше опозиције угледају на

Но и кад не би имали ништа друго, да приговоримо нашим опозицијама, већ им не ваља фирма, под којом желе ући у изборе, већ им је кажав барјак под којим мисле седити у Сабору нашем.

Радикализам и либерализам у нашем Сабору! У Сабору еминентно црквеном, са еминентно црквено-школским делокругом и задатком! Зар није довољна већ та заблуда, па да нашим опозицијама порекне сваку квалификацију за наш Сабор. Зар та њихова радикално-либерална фирма није већ довољна, па да им свестан, религиозан и православан народ српски ускрати улаз у Сабор свој, у сабор народно-црквени, православни српски!

Нити радикалној нити либералној странци, *као таквима*, нема места у том Сабору. Јер у том Сабору нема смисла ни радикализму ни либерализму.

На Сабору нашем ради се о цркви и школи, о фондовско-фундацијоној управи нашој, — и о нормирању односаја наше автономне цркве и народно-црквене автономије према државној власти.

Има ли, ма и у једном од ових послова, ридикализам и либерилизам, као такав, свој разлог, свој смисао? Нема. Истакнути одношај према државној власти установиће се према коректним и у целом образованом и уставном свету признатим појмовима автономије и постојећим државним законима у том погледу с једне и односним прерогативима државне власти с друге стране. Предлог Саборског Одбора, у том погледу спремљен, такав је, да мора задовољити сваког разложног родољуба као што ће задовољити и државну власт. О *радикално-либералним* каквим захтевима у том погледу не може бити говора већ зато, јер се ту ради о одношају и једне цркве према државној власти. А шта радикализам има са црквом, а у интересу цркве, заједничког? Зар либерализам пријатељ самосталности и независности цркве ма које, баш према државној власти?! Не.

У питању фондовско-фундацијоне наше ав-

ма кога. Наше опозиције су баш у најновије дане имале прилику, да баце поглед на другу страну, а у другој једној — *српској* коалицији, да нађу за себе углед и пример. Ђурђев дан је био ове године доста јасан и светао, да су могле тај углед и пример уочити. Њему су требале следити и подражавати, јер то би била коалиција *за себе, а не против себе*. Такву коалицију наш општи интерес и тражи, а зове се она иначе — наш споразум.

WWW.UNILIB.RS
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

тономне управе не може бити говора о радикалној или либералној него само о доброј и коректној самосталној управи.

У питању цркве поричемо и радикалној и либералној странци, *као таквима* сваку компетенцију и квалификацију. Јер — радикализам је негација и Бога и вере и цркве; а либерализам је протест против Бога и вере као што црква о њима учи; либерализам је протест против цркве, и њезиног сакраменталног карактера, против њене слободе и независности. У питању школе тако исто, јер је радикализам и либерализам негација религијозног и вероисповедног правца у школи.

Дà, радикализам је негација цркве, за њега црква и не постоји, јер за њега не постоји ни Бог, ни Христос, као Бог и божански Оснивалац њезин.

Дà, либерализам је протест против цркве као божанске установе Либерализам је тежња: цркву потчинити људским прохтевима, а скренути је и дићи са темеља вечног и божанског

То нам порећи и противно доказати не може нико у свету, па ни цела наша радикално-либерална опозиција. А да је истина ово што рекосмо о радикализму и либерилизму, сведочи радикализам и либерализам властитим делима по целоме свету где год шири свој барјак. И у Француској и у Немачкој, и у Аустрији и у Италији.

А кад је тако, није ли онда грозна иронија и најочигледнија опасност дозволити, да се у наш Сабор уноси барјак радикализма и либерализма? Зар наш народ и наше свештенство може онда, и зар сме — ако је цркви својој и народу добру рад — бирати на наш Сабор људе, који с тим барјацима завитлавају?

Зар ће наш народ и његово свештенство и његово учитељство дозволити — зар још и потпомоћи! — да им цркву и школу уређују и организују људи испод таких барјака?!

Такво устројство цркве било би разнашање крова, кидање стубова, разваљивање темеља, црквеног, било би — рушење цркве.

Такво устројство школе било би уништење њезиног хришћанског васпитног задатка, уништење Светосавске школе српске!

Па мисле ли наше опозиције узети на себе те Херостратске послове на предстојећем нам Сабору? Ако не мисле, зашто им онда у руци барјаци радикализма и либерализма? Ако мисле, зашто онда не кажу народу своме и нашем — шта хоће и шта желе у име свога радикализма и либерализма? Зашто онда атеизам, безбоштво и непријатељство према вери и цркви Христовој, које лежи у радикализму и либерализму, прикривају и маскирају борбом „за автономију“, „за права народна?“ Зар автономију цркве мисле осигурати рушењем саме цркве? Зар се права народна у цркви проширују — разваљивањем цркве?

С истином на среду, велимо сад ми. Истину ваља говорити своме народу. То је родољубље. А говорити о шареним луткама, разметати се са смешним већ фразама, и набацивати се са шупљим „бомбама“ — лаж је. То је обмањивање народа свога. То може бити рентабл и корисно „странци“ и страначкој агитацији, али је таква работа кобна за цркву и народ наш и за њихову автономију, а у опреци је и са најблеђим родољубљем и моралом.

Ако наше опозиције верују у своје радикалске и либералске принципе, морају изводити и њихове конзеквенције. Јер фирма радикализма и либерализма без тих принципа и њихових конзеквенција значи: лаж. Ако их желе изводити, онда — на среду пред народ с тим принципима и њиховим конзеквенцијама. Па ако их народ и онда изабере и пошље у Сабор свој, да му цркву и црквену автономију са тим принципима уређују, ми ћемо се заплакати над несрећом свога народа и злим удесом Светосавске цркве у народу нашем, али нашим опозицијама бар не ће моћи нико довикнути, да — нису оно за што се издају и какву су фирму узели на себе.

Ако пак наши опозицијоналци нису радикали и либерали на пољу црквеном, онда не смеду са барјаком радикализма и либерализма ни на биралишта наша ни у Сабор наш. Јер ко ће им вере поклонити тамо, кад им је већ само име: лаж!

Дакле, или доле с барјаком радикализма и либерализма, или отворено и јасно пред народ са принципима и конзеквенцијама њиховим. То је дужност наших опозиција.

И ако у народу нашем није нестало љубави за своју веру и цркву православну, добрих мисли и мудра рачуна о својој будућности и напретку, — он ће на биралиштима својим за две недеље дана тај барјак радикалски и либерални прегазити, а радикалима и

WWW.UNILIB.RS

либералима довикнути: српска православна црква не треба радикала и либерала него православних родољубивих синова и ђетића.

Или ће се зар наш народ дати обманути од самозваних вођа својих, те одобрити њихову недоследност и непромишљеност, њихову обману и превару, која против радикализма и либерализма према цркви војује на зборовима, а развија им барјак у народно-црквеном Сабору и њихове принципе уноси у цркву! Зар ће и наш народ пасти у недоследност и клизаву стазу, те своју цркву *Цвети неделе брани, а на Петров дан сам је руши!* То наш народ не сме и не ће учинити, ради душе и образа, ради будућности и опстанка свога.

Мирне душе чекамо реч народа на биралиштима. Она ће нашу тежњу одобрити, она ће нам дати снаге, да постигнемо што заједнички с народом желимо на корист народа наше и његове цркве.

А радикализму и либерализму, којима се барјак вије по „Застави“ и „Бранику“, можда ће тек онда пући пред очима: да наша црква и народ треба истините вере и чистог родољубља својих синова, а не црвених барјака, шарених лутака и китњастих речи, којима га желе усрећити синови око „Заставе“ и „Браника“, а које су га и довеле до данашњег стања.

Наше опозиције: или морају своје радикалске и либералске барјаке савити и оставити их за политичка поља, или морају рећи народу шта на тим барјацима пише кад се они носе у цркву и школу. И онда нека народ пресуди: Хоће ли цркву без крста и Јерархије, а школу без иконе и катихизиса, или хоће цркву и школу — какву му је дао Светитељ Сава.

Ако опозиције наше не учине ни једно ни друго: онда им народ може само једно рећи: Овакви какви сте — недостојни сте благослова народа свога и Светитеља Саве. То ће наше опозиције и чути од народа свога на биралиштима. То су и заслужиле — под барјаком радикализма и либерализма пред црквом и школом својом.

Можда ће ко хтети рећи: не улазе наше опозиције са својим радикализмом и либерализмом у цркву, нити је црквено устројство под домашајем нашег народно-црквеног сабора. Дакле, да од радикализма и либерализма не прети цркви никаква опасност, јер да се он не пађа у науку и суштину цркве, него само у спољашњу црквену управу.

На тај приговор, односно оправдавање радикализма и либерализма у нашем Сабору одговарамо ово: Спољашња управа црквена саставни је део црквеног устројства и живота црквиног. Радикализам и либерализам слабећи дух црквин у њезиној спољашњој управи, — слаби цркву и разорава је у њезиној сврси и цељи, ради које црква постоји. Ту не може и не сме бити полутанства. Црква се мора као црква респектовати како у њезином унутарњем, тако и спољашњем устројству. Не може се у оном првом признати вечни јој конзерватизам, а у овом другом давати маха свему оном — што немирном уму људском у његовим толико грешним експериментацијама на ум падне.

Црква са радикализмом и либерализмом не може дозволити ништа заједничког. Црква би престала бити црква, кад би се са радикализмом и либерализмом ма у ком погледу ухватила под руку, или им ма и један прозор свој отворила, ма и један чошак им уступила. До год хоћемо да смо у цркви и да цркву своју сачувамо, не смемо радикализму и либерализму признати никаквог права на њу. Тако исто морамо одређи квалификацију и надлежност ма и у спољашњој организацији црквеној свакоме — ко ту организацију хоће да спроводи у име радикализма и либерализма.

Нашој опозицији као једном делу народа нашег не одричемо то, ал им одричемо то као радикалима и либералима. А јер хоћемо, да су и они у цркви народа свога и да с нама заједно раде на слави и бољитку њезином, те и свога народа, ми им кажемо брацки и српски: маните се, браћо, радикализма и либерализма и приђите уређивању своје цркве и народно-црквене автономије умивених руку од радикализма и либерализма, њихових принципа и конзеквенција, приђите као деца српске православне цркве и синови српског православног народа.

Узмите својој странци назив други — а за то бар није невоље — ал не улазите у свој Сабор под фирмом и барјаком радикализма и либерализма.

То од вас има права да захтева и ваша православна Светосавска црква и у њојзи српски народ. А кад то учините ви ћете и друкчије хтети и ми ћемо се моћи брацки око

WWW.UNILIB.RS

среће и напретка своје цркве и народа — споразумевати.

Ако тако не ћете, не замерите нам, ал вам цркву недамо по вашим принципима уређивати. Не замерите ни народу своме, ако вам при изборима посведочи, да сте недостојни и непозвани да му цркву његову Светосавску, православну — уређујете и браните.

△

Из „Србобрана“.

„Србобран“ у своме 55 броју доноси уводан чланак под називом „У очи српског народно-црквеног сабора“ са потписом §. Ми познајемо врло поштованог писца по његовим мислима израженим у том чланку, но ми га не ћемо именовати, јер су нам довољне и његове мисли, па да се зауставимо дужном пажњом на томе чланку. Ми ћемо шта више, други део тога чланка и да отштампамо. Гласи овако:

„Наш саборски одбор, како чујемо, приуготовио је по својој дужности некоје предлоге за предстојећи сабор, а међу овима — опет како се поговара — и тај т. зв. „јединствени штатут“, за који је г. Јагић недавно онако красан одговор од г. мин. предсједника добио. Не прими ли сабор тај штатут у своју расправу, онда без икаквога обзира на друге могуће посљедице, остаје у томе погледу у најбољем случају status quo ante; а то ће рећи, *да немамо аутономије*,

Узме ли ипак сабор тај ма како приуготовљени штатут у своју расправу и доготови га, онда ствар овако стоји:

Узмимо: ми се сви свјетовни чланови сабора у свему сложимо и погодимо са хијерархијом, учинимо једно другом ма и начелне уступке, само да се црква и народ једном сложе, и по свеопштој жељи *елиминира се* у том новом штатуту *све оно* што се на прама држави *коси* са узакоњеном аутономијом т. ј. са потпуном самоуправом како то и онај основни закон сасвим јасно установљује; — *ко*, да! *ко нам стоји добар*, да се тај штатут, у ком смо ми можда слози за вољу некоје начелне уступке хијерархије учинили, неби и опет потврдио са каквом „запорком“: — да круна односно влада као већ „стечено право“ придржава све оно, што си је и оном првашњом запорком у саборском устројству и с последњом министарском наредбом присвојила?

То је не само лако могуће него. по antecedenciama, и сасвим вјеројатно. Тако би и у томе случају ондје били, гдје се и сад налазимо — без аутономије, а сами сишли на склизаво поље *погодба у невријеме.*

Па још је ту и ово питање: би ли наша *јерархија* у томе случају октројке одозго стала са цијелим сабором заједно и сложно на бранк аутономије, — т. ј. не примивши на знање такову повреду аутономије, учинила са сабором заједно нужне и сходне кораке за њезино отстрањење? Имамо на жалост довољних разлога посумњати у такову одлучност наше јерархије у њезином отпору против повреда аутономије.

Што би дакле, кад немамо изгледа ни без расправе а ни са расправом јединственог штатута, у ком би државна власт само и искључиво на своје право „врховног државног надзора“ ограничена била, ваљало чинити да се спасе аутономија?

На то важно питање врло је тежак одговор. За то нека сваки по својој савјести добро промисли, прије него се одлучи.

У одговору на то горње као најважније у ствари питање имамо ево *два начина:* Или уз поравнање и погодбу са *хијерархијом* уједно погодити се и са *владом;* другим ријечима — *капитулирати* пред јачим од себе и на тај начин довести једном у потпуни ред и правилан ток наше народно-црквене и школске аутономне ствари и све у то спадајуће аутономне установе наше; *или:* ако држимо да нисмо ни вољни а нити власни својевољно напустити оне крвљу наших праотаца стечене, најприје у царско-краљевским привилегијама а онда и у државним установама и основним законима ујемчене народне тековине наше, које се још једино у нашој народно-црквеној автономији огледају; онда, — е онда не преостаје нам друго, него да наш предстојећи сабор, стојећи чврсто на законитом темељу, првом приликом, која му се код расправе аутономних посала на пр. код расправе *извјештаја* саборског одбора или другог предмета и случаја, који флагранту повреду аутономије покаже, поприми по закону свакако припадајући му одлучан корак на прама горе путем *протонизне представке* за санирање тих повреда, пак према посљетку тога корака свога, да отуда повуче и *правне посљедице* у погледу свога даљега држања, па — шта Бог да!

Једно или друго од то двога, само не оно *треће,* које се је приликом прве октројке у саборском устројству догодило, пак ето видимо, куда смо на томе путу доспјели.

Врло поштовани писац признаје, дакле, сасвим јасно и отворено, да ми крај данашњег нашег саборског устројства и осталих уредаба *немамо аутономије.* Ако се не варамо он би

WWW.UNILIB.RS

вољан био, а препоручио би и свима световним члановима Сабора (односно опозицијама заједно са њиховим свештеницима у колико их на Сабору буде) да се у свему сложе и погоде са Јерархијом, учинив својој Јерархији ма и начелне уступке, у интересу цркве и народа, а под условом, да се по свеопштој жељи елиминира у новом штатуту све оно, што се у одношају наше автономије према држави коси са узакоњеном автономијом, т. ј. са потпуном самоуправом како то и односни основни државни закон сасвим јасно установљује. Другим речима под условом, да нам се автономија осигура и обезбеди. Но он не налази гаранције за то; напротив по антецеденцијама суди, да је то немогуће, него да би и у ново устројство унешена била „запорка“ (клаузула) из саборског постојећег устројства. Поштовани г. писац Србобранова чланка, према учињеној изјави у шестој алинеји приведеног овде дела његова чланка, задовољио би се, кад би у новом устројству право државне власти било сведено у границе припадајућег јој „врховног државног надзора.“ Дакле, кад би се позната клаузула одстранила.

Ми смо у стању уверити и г. писца и сваког другог, а увериће се за кратко време и сами, да је Саборски Одбор учинио све потребно, да се и испуни та жеља, која је општа свима нама, а која је једина у складу и са зајемченом нам автономијом у државним законима, са самим појмом автономије с једне и са коректним појмом врховног државног надзора у автономији ма које то било цркве, с друге стране. У колико је оправдано у том погледу страховати од антецеденција, дало би се о томе per longum et latum дискутовати. А држимо, да је и сам г. писац доста уверен о томе, е је тима антецеденцијама узрок не рђаво расположење државне власти, него и саме наше автономне уредбе, које су задржавајући у својим појединим определењима декларативне и консисторијално системске установе (па и у самом Саборском Устројству, да не спомињемо Решкрипт и Епархијску Уредбу), те које су изазивале саме собом и омогућавале досад те антецеденције.

Да је пак у државне власти добро расположење и у том погледу, да се те антецеденције санирају и за будуће отклоне, имамо ми класичан доказ баш у речима преузвишеног данашњег угарског Министра Председника, изреченим у познатој прошлогодишњој конференцији код њега, којој је присуствовао, ако се не варамо, и врлопоштовани г. писац приведеног овде чланка, а по којим речима:

„Да влада у стварима српске црквене автономије поступа у свему по пракси, коју је кроз више од двадесет година непрекидно вршила, те на приговоре, који су учињени због њеног мешања у автономне ствари, примећује (министар) да баш за то треба да се установи један једноставан статут, у коме ће се моћи за све случајеве одредбе учинити, и много шта изменити од онога, што сада постоји и на што се поједини говорници туже.“

А какву би хтео г. писац гаранцију, да ће се ново устројство вратити са превишње санкције онако какога Саборски Одбор предложи, односно Сабор донесе?

Ми имамо истина и других гаранција, али држимо, да нама мора бити најсталнија и највећа гаранција у државним законима, којима нам је автономија призната и с њом скопчана права зајемчена, а до којих ми досад нисмо фактички досневали и са своје кривице, јер их нисмо умели својим властим автономним уредбама у живот и крепост привести. То је горка, али сушта истина. Сам преузвишени Министар Председник нам је рекао: отклоните сметње да до тих права дођете и ви ћете до њих доћи. Саборски Одбор је још г. 1892. у своме предлогу то учинио. То је учинио и у свом новом предлогу, а који опозиције крај свега тога анатемишу као неки издајнички за нашу автономију и ако га још и не знају.

Осим осталих још гаранција, које би хтео г. писац, а са којима ће се посланици народни кад се окупе на Сабору упознати, ми са поносом и пуним задовољством указујемо на највишу и најауторитативнију гаранцију, а та је у Превишњој одлуци Његова Величанства од 8. (20.) маја о. г. А мислимо, да ће се и г. писац с њом задовољити и признати, да после те гаранције не може више бити говора о бојазни ради антецеденција.

Према томе сама по себи отпада онда и коњектура, шта би Сабор, односно Јерархија, чинили, у случају октројке одозго. Но морамо одговорити г. писцу, поводом сумње у одлучност Јерархије у њезином отпору против повреда автономије, ово: немате права ни разлога пребацивати Јерархији у погледу те одлучности ништа. Јер вас питамо: кака је од-

www.UNILIB.RS

лучност била Сабора нашег после саопштене јој октројке у Саборском Устројству? Знали би још ставити таквих питања. Но доста је, да вам кажемо: да је одлучност наше Јерархије у отпору против повреда автономије наше цркве богатија доказима него одлучност Сабора. Будите искрени и — признајте то, ако вам је радња наше Јерархије позната. Ако није, упознајте ју и не ћете пасти у погрешку, без које, као што видимо, не можете бити ни онда, кад хоћете да сте без ње.

Да завршимо. Кад признајемо да смо крај данашње автономије, по њезиној стварној вредности, као и без автономије; кад признајемо да би у случају по Сабору донесеног, а са постојећом клаузулом враћеног, новог устројства „онде били где се и сад налазимо“, дакле, да немамо ништа изгубити; а кад знамо да нам предлеже гаранције за Устројство којим би нам автономија била елиминирана неавтономне ингеренције државне власти; и кад нам је пред очима највиша гаранција у Превишњој Одлуци, којом је дозвољен сазив Сабора, зар онда може бити друге логичке, политичке и мудре конзеквенције: него приступити дужности коју нам круна поставља, а тако исто и интерес наше цркве и народа и народноцрквене нам автономије налаже.

Али, приступити томе послу баш „уз поравнање и погодбу са Јерархијом“, за какву се г. писац изјавио спреман, а не са упртим копљем у Јерархију, као што га упире радикално-либерална опозиција. Поравнањем и погодбом са Јерархијом постићемо погодбу и са државном владом, као што је с наше стране већ и постигнута — на стварну и истиниту корист наше автономије. А то не би значило капитулацију с ни једне стране. Значило би: мудрост, мужевност, родољубље и патријотизам. А тих врлина се не треба бојати, ма их неко време пратила и неблагодарност и неувиђавност с које год стране. Јер доћи ће брзо време: да ће пред успехом тих врлина црвенити и кајати се они, који се нису умели узвисити над партајским прохтевима и личним обзирима.

О назаренима и њиховом учењу.

Пише **Југ Станикић** парох.

(Свршетак)

Да има „уредаба, којима се (Хришћани) научише речју“ св. апостола то смо видили; да се такове „уредбе“ држати и чувати имају, то смо чули. Сад је само питање: јесу ли те „уредбе“ биле важне и нужне? Ако те уредбе нису биле ни важне, а још мање нужне: за што су их онда апостоли вернима и предавали и казивали? И каква је смисла имало, да апостоли „хвале браћу“ неку за то, што су те уредбе „памтили“? Или још више: каква је смисла имало, да апостол спомиње „браћу“ неку, да „стоје“ и да „држе“ такове уредбе?! Јесу ли пак те уредбе биле важне и нужне, тако да се спомен о њима и у св. писмо унети имао, онда се намеће питање: може ли се веровати, да те тако важне и толико нужне уредбе после апостола нико покупио, у књигу их исписао и млађима и потомству их предао, није, да се држе и чувају? Таково што веровати, значи: тврдити, да су Хришћани у времену одмах после апостола, били према вери и науци апостолској крајње нехатни и немарни! А имамо ли узрока и разлога, да у тај и такав нехат и немар првих Хришћана не само посумњати, него и веровати морамо? Да у то не верујемо, и у таково што веровати не можемо каже нам то, што се у цркви Христовој доста рано старији и добри обичаји кварити, и нови, а рђави обичаји уводити стали; те су Хришћани принуђени били добре обичаје покупити, и тиме их од рђавих оделити.

Колико је св. предање корисно и нужно сведочи и то, да се само њиме јединство црквено одржати и сачувати могло; а где св. предања било није ту је овладало растројство и расуло.

Црква је једна, али се по месту дели на цркву н. пр. Јерусалимску, Антијохијску, Александријску, Цариградску; а по народима на руску, српску, грчку и др., као што и св. апостол Јован у свом „Откривењу“ дели малоазијску цркву на Ефеску, Смирнску, Пергамску, Тијатирску, Сардску, Филаделфијску и Лаодикијску. (1, 11.) Па што и како учи и вэрује један ма који део, то и тако исто уче и верују и сви делови цркве Христове; а друкчије бити и не може, јер су сви ти делови међу собом везани једном везом, св. предањем. Но и оне цркве хришћанске, које не стоје у заједници са црквом православном, али се држе св. предања, и то чистог и непомућеног св. предања, слажу се са православном црквом у науци вере; тако н. пр. старо-католичка црква

WWW.UNILIB.RS

врло се слабо разликује од прав. цркве, те с тога се данас и ради на томе, да се та црква споји са православном.

А како је онде, где нема, односно где се не држе св. предања? Ту се цркве деле на многе делове, који се сви један од другога разликују у науци вере; прва је одбацила св. предање протестантска црква, и та је црква раскомадана и расута на млоге, једно од другог различне делове, тако да је све те делове мучно и побројати и наређати; па и наши назарени нису ништа друго, него једна грана цркве протестантске, која се као јача грана дели већ на мање и ситније гранчице; и тако ће та деоба ићи све даље и даље

Но друкчије бити и не може, јер шта и да држи у заједници те многе делове? Јединство вере? Али одбацујући св. предање и учећи, да сваки може разумети св. писмо, сваки га тумачи по своме разуму; а како ко разуме, онако и верује, те ту јединства вере бити и не може.

Вредно је овде споменути, шта о протестантској цркви вели један учени Србин, професор Лазар Т. Петровић: „ . . Давши свакоме потпуно слободу, да по вољи тумачи св. Писмо, Лутер мишљаше, да ће то уродити добрим плодом, јер имађаше у виду тек наравствену поуку, коју ће вјерни сваки за себе према душевним способностима црпити, јер мишљаше Лутер, да од тог читања осим доброг и корисног, неће изаћи ничега ружног; бојати се нових јереси, или каквих год секта, нема смисла, пошто онај исти св. Дух, што руковођаше св. писце при писању св. књига, научиће вјерне, да правилно разумију све, што се у њима налази. Тако расуђиваше Лутер; но да ли би тако у самој ствари? При разумјевању разних мјеста св. Писма јави се шаренило међу самим друговима и највећим помоћницима реформаторовим и то одмах у почетку реформације. Да би стао на пут тој жалосној појави, Лутер савеговаше своје другове и пошљедоваче, да тумаче св. писмо самим Св. Писмом. Али из овога искочи са свим нова Лутерова заблуда: пошто је сами Лутеранин морао тражити сходна мјеста Св. Писма, којима би објаснио неразумљива, то суштина ствари није се могла измијенити: сваки је протестант добио право, да своје личне мање више разумне мисли приписују Богу. Из овога што излази? Циљ протеста била је, да се обори један апсолутни и непогрјешиви папа, а Лутер је мјесто тога створио сијасет таких папа, с том само разликом, што ови имађаху мања права на свој положај, него римски Папа. Краће: све је изашло са свим обратно ономе, за чим је тежио Лутер . . . .“ („Просвјета“ 1896. стр. 249.)

Е па размислимо зрело и сами, на којој ће страни бити истина, да ли на оној, где се уз св. предање одржава јединство и целина цркве; или где се без св. предања тело цркве Христове растрза, тако рећи, на хиљаду страна? Само нам се каже.

Лутер је мислио, да ће онај исти св. Дух, који је руководио св. писце при писању св. књига, научити верне, да правилно разуму све, што се у тим књигама налази; на даље је Лутер препоручивао, да се св. писмо тумачи самим св. писмом; на послетку је хтео и желео, да његови посљедователи разуму св. писмо онако, како га он разуме, и да га тумаче онако, како је он то мислио.

Да сами св. Дух руководи верне у разумевању св. писма то верују и данас протестанти и односно назарени; те за доказ тога приводе и речи св. писма: „И ви помазање, што примисте од њега у вама стоји, и не требујете да вас ко учи; него како вас то само помазање учи у свему, и истинито је, и није лаж, и као што вас научи останите у њему.“ (I. Јован., 2., 27.)

А није ли зар и прве Хришћане, и св. оце у разумевању св. писма руководио св. Дух, и односно „помазање“ које је у њима? Па ако је, као што и јесте: за што протестанти и назарени не верују и не примају разумевање и тумачење св писма онако, како су га св. оци и то не један, него млоги, па и сви, разумевали и тумачили? Или је зар св. Дух Хришћане у разумевању св писма варао, не хотећи им правога смисла открити и казати све до године 1520, када се појавио са својима тумачењима Лутер; или још и даље, све до године 1830., када је Самуило Х. Фрелих, отац данашњих назарена, утврдио своју науку?! Ако ћемо то веровати, онда морамо признати и веровати и то: да праве и истините цркве Христове на земљи било није за пуних 1520., односно 1830. година!!

Смисао св. писма јесте и може бити само

WWW.UNILIB.RS

— један; па кад тај смисао у делима ранијих Хришћана, у списима св. отаца погођен није: онда је јасно, да тога смисла ранијим Хришћанима, па ни учитељима и пастирима њиховима Дух свети открити и показати хтео није.

А ако Дух свети није варао, као што варати и није могао, јер се то не би слагало са његовом светошћу, него је одма у почетку, још првим Хришћанима прави и истинити смисао речи св. писма откривао и казивао: од куда онда можемо и долазити смемо на ту мисао; да је смисао речи св. писма у списима пастира и учитеља првих времена цркве Христове — крив и неистинит?!

Лутер препоручује, да се св. писмо тумачи самим св. писмом. А нису ли св. оци баш тако чинили; нејасна и неразумљива места св. писма другим јасним и разумљивим местима тумачили?

Лутеру је криво и жао, што његови следоватељи не ће да схваћају и разумевају поједина места св. писма онако, како их је он схватио и разумео. А не би ли св. оци, и односно читави сабори св. отаца још и више на Лутера зажалити могли, што и он не хтеде св. писмо разумети онако, како су га они разумели и протумачили?

Свакако је на извору вода најбистрија; без сумње је вера на почетку најчистија. Па кад Лутер не верује и не прима учење св. отаца, који су воду на извору црпили, који су у почетку вере живили: којим правом захтевати може и сме, да ми верујемо њему, који је од извора, од почетка вере и одвише удаљен?!

Остаје нам још да видимо: ко нам је и где св. предање забележио.

Св. предање, или другим речима, оне „уредбе“, којима су се Хришћани првих времена цркве Христове научили „из речи“ апостолских; које су апостоли говорили појединим Хришћанима „из уста у уста“ записали су нам св. оци, пастири и учитељи првих Хришћана; а записали су их у својим списима, у својим умним делима.

Протестанти и њихови синови назарени означују св. предање „филозофијом“, од које св. апостол Павле одвраћа Хришћане речима: „Браћо! чувајте се да вас ко не зароби филозофијом и празном преваром, по казивању човечему, по науци света, а не по Христу.“ (Колош., 2., 8)

Дакле су св. оци са св. предањем имали циљ и намеру ту, да нас преваре, да нам — као људима слабима и страсним — угоде, да нас у вери заведу и од праве и истините вере одврате и кривој и лажној вери одведу.

Но је ли могуће то веровати? Је ли могуће само и помислити, а камо ли веровати, да ће нас хтети и желити преварити и од истините вере одвратити баш они исти св. оци, који су нам-изворе истините и праве вере означили; који су нам побројали, колико има књига св. писма, те и навели све поједине књиге истога?! Је ли и помислити, а камо ли веровати, да су нас хтели и желили варати и од истините вере одвратити они св. оци, који у одређивању, која је књига каноничка, истинита, — беху и одвише смотрени и строги, те ако је само неко у каноничност неке књиге сумњао — они то означише и рекоше (као св. Амфилохије); или ако нису ни од кога поузданога чули и дознали, за неку књигу, да је канонична, а они пошто су изређали њима познате каноничке књиге, додају: „И сада имаш све; и ако има каква ван ових, не сматрај је изворном“ (као св. Григорије Богослов); и који тек по свестраном и поузданом осведочењу искупљени на сабору одређују тачан број и означују књиге св. писма?) Је ли и помислити, а камо ли веровати, да св. оци нису могли видити и увидити, да те књиге, које су они као каноничке, истините означили, не иду у прилог оној науци, коју они у својим списима излажу?! Та да су свети оци имали какву рђаву намеру са бележењем и скупљањем усменог предања — не би ли зар они ону књигу св. писма, која би ту њихову злу намеру открити и јасном учинити могла — просто изоставили; или би какву књигу као каноничку, истиниту подметнули, онако, као што су то хтели учинити јеретици са јеванђељем од Томе, од Јуде и др., а које су баш ти исти св. оци као неканоничке, неистините и лажне означили и као такове одбацили?

*

После свега реченога ми св. предање примамо и уважавамо: 1.) за то, што се без св. предања не може одредити број, ни знати, које су књиге св. писма каноничке, истините; 2.) св. предање тумачи и разјашњује она места св. писма, која се без њега никако схватити и разумети не би могла; 3.) о св. предању, т. ј. о уредбама предатима „из уста у уста“ јасно

говори и сведочи само св. писмо; 4.) само се помоћу св. предања даје одржати и сачувати јединство и целина цркве; јер се без употребе св. предања црква Христова распада у — тако рећи — безбројне делове и делиће; и на послетку 5) није могуће веровато, да су св. оци уз одређење броја и означење каноничких, истинитих књига св. писма — тих извора праве и истините вере Христове својим списима пшли на то, да нас преваре, да нас од праве вере одврате, а лажној вери одведу.

ЛИСТАК.

БЕЛЕШКЕ.

(Архидијецезални Административни Одбор) држао је 19. (31.) маја о. г. своју седницу под председништвом Његове Светости преузвишеног господина патријарха *Георгија*. Решио је и ове предмете: — Одређен је избор заступника на сазвани народно-црквени Сабор у целој Архидијецези за 12. (24.) јуни 1897., те су издана на овај избор односећа се упутства свима парохијским звањима, црквеним општинама и манастирским настојатељима. — Наложено је овоподручним црквеним општинама путем надлежних протопрезвитератских звања, да се при донашању закључака, у сврху распореза парохијалнога намета придржавају у том погледу постојећих прописа, јер ће исте општине, буде ли се морао поново, ради њихове кривње, изашиљати изасланик политичке области у црквене скупштине, морати истоме изасланику накнадити путне трошкове. — Прочитана је одлука всл. Саборског Одбора, којом је уток М. Р. бившег председника црквене општине у Д. Товарнику, у предмету његова свргнућа са председништва, одбијен, а овоодборско решење потврђено, те ће се утецатељ путем тамошње црквене општине известити. — Прочитано је приопћење прич. Архидијецезалне Конзисторије, да је всл. Саборски Одбор одлучио, да се Стари и Нови Бановци могу оцепити од црквене општине и парохије у Горњем Товарнику и образовати самосталну општину и парохију; те да је општини у Г. Товарнику одобрио приномоћ од 200 фор. из јерархијског фонда у сврху допуне свештеничке дотације, која ће се у течај ставити од онога дана, кад речено оцепљење спроведено и у ново образованој парохији душепопечитељ правилно и фактички пристављен буде. Поводом овога приопћења упућен је администратор протопрезвитерата Вуковарског, да учини све што се на поменуто оцепљење односи, а да организацију самосталних црквених скупштина у поменутим црквеним општинама спроведе, те о томе записнике овамо на одобрење поднесе. — Одобрен је купо-продајни уговор, гласом којег је црквена општина у Бешки купила од Филипа Книзла кућу. — Одобрен је прорачун у погледу оправке цркве у Сурдуку. — Препоручено је црквеним општинама скупљање прилога ради подизања цркве у црквеној општини Фенлаку (код Арада). — Наложено је привременом црквеном одбору у Моровићу — Батровци, да спроведе организацију тамошње црквене скупштине, и о томе овамо поднесе свој извештај са односним записником на одобрење. — Одобрени су рачуни црквених општина и то у Баноштру за 1895., у Будимци за г. 1895 6, у Гргуревци за г. 1895., у Иригу рачун закладе Персиде Николићеве за г. 1896., у Крушедолу за г. 1894., у Кузмину за г. 1894—5., у Лазама и Лединцима за г. 1894. — Као правилно састављени пронађени су рачуни манастира Бешенова за г. 1895. и манастира Врдника за I-во полгође г. 1896. и манастира Мале Ремете за г. 1894. и 1895., те ће се поднети всл. Саборском Одбору на надразвићење

(Радња епархијских власти у Новом Саду). *IV. Епархијски Административни Одбор Бачки* одржао је дана 7. (19.) маја о. г. своју редовну седницу, у којој је између осталога решено: Саопштиће се црквеној општини у Парабућу, да јој је високо министарство просвете на оправку портанске зграде 100 фор., поделило. — Узето је на знање и саопштиће се и црквеној општини Аћанској одлука Саборског Одбора, којом се одбија молба исте општине, да се тамо смрћу протојереја У. П. упражњена парохија не редуцира но у системизовану капеланију обрати. — Саопштиће се подручним манастирским управама наредба Саборског Одбора, по којој настојатељи без знања братства и без одобрења надлежне власти немају правити дугова на терет манастиру. — Саопштиће се појединим црквеним општинама одлуке Саборског Одбора донесене услед призива њихових или њихових чланова против појединих решења овог одбора. — Упућена је црквена општина у Ст. П., да трошкове око комасирања учитељске земље, што ју сада учитељ Ј. М. ужива, плати из неутрошене учитељске плате, за време упражњености учитељског места, са којим је та земља скопчана. — Узет је на знање и саопштиће се црквеној општини у Ст. В. извештај поджупанијског звања у Сомбору о спроведеној ексекуцији против дужника парохијала у реченој општини. — Поднеће се

Саборском Одбору извештај окр. проте Жабаљског о спроведеној ликвидацији дужног верозаконског приноса и саборских трошкова у Ж. — Извештај изасланог повереништва у прегледу рачуна ово епархијског фонда за 1896. годину узет је на знање и епархијском резизору као књиговођи и благајнику тога фонда опросница издата. — Извештај окр. проте Новосадског о разрешењу црквене општине у П. и постављању привременог управног одбора узет је на знање. — Уништен је закључак црквене општине Сомборске, по коме би се кроз авлију парохијског дома при св. Претечевој цркви имао слободан пролаз на другу улицу оставити. — Упућена је иста општина под претњом суспензије црквеног одбора, да тамошњем вероучитељу на српској вишој девојачкој школи припадајућу плату у течај стави. — Затражиће се политичка ексекуција против нехатних парохијана у Кулпину. — Узет је с одобрењем на знање рад скупштинске седнице црквене општине П. Селске од 30. марта о. г. — Одобрена је намера црквене општине у Јегри, да на зидање српске велике гимназије, Новосадске 50 фор. приложи. Исто су такс одобрени и закључцм црквене скупштине у Сентомашу, по коме се на исту циљ има 1500 фор. приложити, и црквене општине Госпођиначке, којим је у исту сврху 200 фор. приложено. — Дозвољено је црквеној општини у Ст. Керу, да на разне оправке и више, но што се предвиђало, утрошити може. — Потврђен је избор једног одборника у Сегедину, избор пак једног скупштинара није. — Одобрена је дражба одржана у црквеној општини Парашкој у предмету оправке цркве. — Упућена је црквена општина у С., да у будуће приликом пријављивања о сазиву ванредних скупштинских седница увек и дневни ред саопшти. — Није потврђен избор $^1/_3$ скупштинара у Ч. — Узет је на знање рад црквене скупштине у Ст. П. одржане 5. (17.) априла о. г. — Уток против обављег избора у Т., упућен је црквеном одбору на првостепено решење. — Црквена општина у Д. К. препоручиће се високом министарству ради получења државне припомоћи. — На молбу црквене општине у П. и Г. К. дозвољено је истима, да према умноженом броју душа и већи број изборника за избор посланика за народно-црквени сабор бирати могу. Уједно је закључено, да се приликом расписивања избора за народно-црквени сабор, кад томе време дође, ради отклоњења сваког неспоразума саопшти свакој општини број изборника, колико могу бирати. — Дозвољено је црквеној општини у Ст. В., да по потреби и судским путем поврати открњеној и залишној парохијској сесији припојену црквено-општинску земљу. — Рад црквене скупштине у Бр. од 2. (14.) и 16. (18.) марта узет је на знање. — Одобрен је избор $^1/_3$ скупштинара у Парага. — Црквеном општином у Ади поднети на одобрење кодицил основног писма завета П. Дудварског издат је претходно епархијском фискалу на мњење. — Црквеним општинама у П. и К. дозвољено је, да неке веће оправке предузму, ако се накнадно на то сагласи и црквена скупштина, којој о томе црквени одбор никаква предлога поднео није. — Дозвољено је црквеној општини у Ст. Ст., да своју цркву оправити може. — Одобрен је избор $^1/_3$ скупштинара, затим избор два црквена одборника и избор председника у Ст. В. — Наређено је црквеној општини у Сенти, да избор $^1/_3$ скупштинара чим пре обави. — Одобрени су прорачуни за 1897. црквених општина у Ст. Ф., Локу, Бођани, Надаљу, Обровцу, Кисачу и Пивници. — Одобрени су рачуни црквене општине Ђурђевачке за 1894. и 1895., Сенћанске за 1895. Новосадске за 1896., Лочке за 1896., Сегединске за 1896., Јегарске за 1896., Парашке од 1889—1895., Горњо-Ковиљске за 1896., Чурушке од 1896., Бођанске за г. 1895. Позваће се све оне општине, које још својих рачуна из прошлих година на преглед поднеле нису, да такове чим пре поднесу. — Поднеће се путем Саборског Одбора представка Сабору ради умножења чиновништва при епархијској управи и повишица плате чиновницима. — Осим тога решено је још много мање важних предмета.

(**Епархијски Административни Одбор Бачки**) држао је своју ванредну седницу 19. (31.) маја о. г. у којој је прочитана окружница Његове Светости, преузв. госп. патријарха *Георгија* о сазиву Сабора. Решено је да се избори заступника обаве у целој Бачкој епархији 9. (21.) јуна о. г. те су у том погледу издана односна упутства подручним црквеним општинама и свештенству.

(**Испити на срп. прав. богословском Училишту у Ср. Карловци**) отпочели су и држаће се, по одобрењу Његове Светости, преузв. г. патријарха српског *Георгија* ове године од 23. маја (4. јуна) до 7. (20.) јуна, овим од збора професорског углављеним редом, и то: 23. маја: I. година Исагогика, II. год. Историја хришћ. цркве, IV. год. Литургика; 24. маја III. год. Моралка, IV. год. Црквено-словенски језик, I. год. Пјеније; 26. маја: II. год. Догматика, III. год. Омолитика; 27. маја: I. год. Егзегетика, IV. год. Пјеније; 28. маја: III. год. Полемика, IV. год. Катихетика; 29. маја: I. год. Црквено-словенски језик, II. год. Грчки језик, III. год. Црквено-словен-

WWW.UNILIB.RS
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

ски језик; 30. маја: I. год Грчки језик, II. год. Изагогика; 31. маја: III. год. Пјеније, IV. год. Педагогија; 4. јуни: III. год. Црквено-Право, II. год. Егзегетика; 5. јуни: I. год. Основно богословље, II. год. Црквено-словенски језик, IV. год. Омолитика; 6. јуна: III. год. Историја српске цркве, IV. год. Пастирско богословље; 7. маја: I. год. Пчеларство, II. год. Пјеније.

(**Избор митрополита Тузланско-Зворничког**). Као што јавља Цариградски лист „Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια“, изабрао је св. Синод васељенске патријаршије у Цариграду, у седници својој 29. априла о. г., за митрополита Тузланско-Зворничког председника Сарајевске српске православне Конзисторије архимандрита *Григорија Живковића*.

Нове књиге.

Први Шематизам српске православне епархије Темишварзке за г. 1897. Саставио *Протођакон Евгеније Летица*, пр бележник епархијски. Издала епархијска управа Темишварска. Штампа Српске Манастирске Штампарије у Карловцима. Стр. 159.

По табличном исказу, који је природан на крају Шематизма, има у епархији Темишварској:

80 црквених општина, 79 цркава, 3 капеле, Парохија има: 17 првог разреда, 20 другог, 13 трећег, 13 четвртог, 10 петог и 30 шестог разреда. Свега има парохија 103.

Пароха има 52, администратора парохије 21, систематизованих парохијских помоћника 17, протопрезвитератских капелана 2, личних капелана 4, умировљених свештеника 6, ђакона 4. Укупно свештеника: 114.

Душа има 71.716 мушких и 70.943 женских; укупно 142 699. Српских православних домова 37.146. Законитих брачних парова 30.682. Дивљих бракова 1.406. мешовитих 164. Назарена 668. Грађанских црквом неблагословених бракова има 20.

Вероиспеведних школа има 77 мушких, 46 женских, 59 мешовитих; укупно 182. Оспособљених учитеља има 101, учитељица 46; свега 147. Неоспособљених учитеља 27, учитељица 2; свега 29. За школу одвезне деце има 10.968 мушке, 9709 женске; свега 19.877.

У почетку Шематизма штампан је један чланак под називом „Православља српска епархија Темишварска“, у коме писац износи кратке историјске податке о тој епархији, а више се бави разјашњивањем разних појава и околности у истој епархији, бацају ћих у њи светлост својих умних и темељних рефлексија, које су сасвим својствене мислиоцу, какав је честити састављач Шематизма г. Евгеније Летица, а које се у сласт могу и треба да се прочитају. Ради наших читалаца, којима можда не ће допрети до руку овај Шематизам, отштампаћемо овај чланак у једном од идућих бројева овога листа.

Шематизам је овај брижљиво и исцрпно састављен. Штампарска израда је његова управо красна, каквом се Српска Манастирска Штампарија и досад увек одликовала и која својим израдама наилази и изван граница наше државе на заслужено признање и похвалу. Његову Високопреосвештенству г. епископу *Никанору Поповићу* припада хвала и захвалност, јер је Шематизам по Његову налогу и Његовом иницијативом састављен. Састављачу Шематизма г. *Летици* нека је велика хвала на уложеном мару и послу.

(**Исправак**). У прошлом броју поткрала се погрешна вест о рукополагању монаха Доситеја Поповића, а исправља се саопштењем у данашњем броју.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

СТЈЕЧАЈ. 50 2—4

Овим се расписује „стјечај“ на упражњено учитељско мјесто на овд. Срп. прав. основној школи за идућу 1897./8. школску годину. —

Дужности су: обучавање ђака у сва IV. разреда у свима наставним предметима као и у пјенију и појање за пјевницом сваке недеље и празника. —

Плата је: у готову 660 фор. (шест стотина и шесет фор.), слободан стан у новој школској згради, огријев у нарави, те право на повишицу од 50 фор. сваке треће године службовања и на путни трошак 40 фор.

Који жели ово мјесто заузети нека најдаље до 10. (22). Јула о. г. пошаље на потписату општину: крсни лист, свједоџбу оспособљења и свједочбу свога моралног и политичког владања од надлежне своје власти. —

Грачаница, (Босна) 6 Маја 1897.

Српско-Православна Црквено-Школска Општина.

Михаило Х. Стевић
председник.

Ad K. 204 ex 1897. 54 2—3

СТЕЧАЈ.

На упражњено место систематизованог парохијског помоћника с беривима пароха IV. разреда у Батањи.

Инструисане молбенице ваља путем претпостављених власти до укључиво 2. (14.) јуна 1897. потписаној епрхијској власти поднети.

Из седнице епархијске конзисторије држане у Темишвару 6. (18.) маја 1897.

57 ЈЕФТИМБЕНИ ОГЛАС. 2—2

Српска православна црквена општина Фелдварска издаје — на темељу закључка своје главне скупштине од 1. (13.) маја 1897. бр. 24. односно црквеног одбора од 11. (23.) маја 1897. бр. 79. око своје св. Преображенске цркве — путем јефтимбене дражбе гвоздену ограду — односно испод ограде зид од цигаља и камена подићи.

I. Сав браварски посао процењен је на 1467.40 н.
II. Сав зидарски посао процењен је на 1040.— н.

Свега: 2507.40 н.

Јефтимбена дражба оба горња посла одржаће се у општинској дворани дана 8. (20.) јуна 1897. год. у 2 сах. после подне.

1. Дражби ће се припустити само они дражбеници, који сведоџбом докажу своју стручност и односно подузимачи, који су сличне послове са похвалом радили.

2. Дражбеници и једног и другог посла имају пре почетка дражбе 10% пишманлука положити.

По гласу 4. тачке дотичних условија општи на задржава себи право поверења према лично стима на којима би посао остао.

Прорачун са условијама и нужним нацртима за оба посла могу се сваки дан, а и на дан саме дражбе у општинској дворани видети.

Из седнице црквеног Одбора, држане у Фелдварцу 11. (23.) маја 1897.

Богдан Поповић
општ. перовођа.

Стеван Кирић
председник.

Е. 476. I. 89. ex 1897. 55 2—3

СТЕЧАЈ.

Расписује се стечај на место сист. парох. помоћника са платом II. разреда при св. преображенској цркви у Панчеву. — Интеркалара нема. —

Молитељи имају своје ваљано истављене, биљеговане и снабдевене молбе путем надлежних им власти овамо најдаље до 15. (27.) јуна о. г. поднети.

Епарх. Конзисторија Вршачка.

СТЕЧАЈ. 51 3—3

За попуњење места учитеља на српско вероисповедној четвороразредној школи у Черевићу расписује се стечај и имају се молбе обложене прописно поднети подписаном школском одбору до конца Јуна о. г.

Дужности учитеља јесу уз своје учитељске обвезе у школи, такођер обављати дужности црквеног појца, децу у црквеном пјенију поучавати, при погребима са дјецом судјеловати уз постојећу награду, пофторну школу држати, даље имаће приправљати младиће за црквене појце те ће с тога исте три сата недељно поучавати у осмогласном и великом пјенију и то безплатно.

Берива учитеља јесу следећа и то: плаћа стална 460 фор. За пофторну школу 40 фор. стан у парави крај школе, 6 хвати дрва или 54 фор. и $5^1/_2$ јутара добре ораће земље.

Пошто се тражи добар певац то нека изволе молитељи бар једанпут пре избора да у ов шњој цркви појати, те као такови имају преенство

У Черевићу 7. (19). Маја 1897.

Георгије Максимовић
парох и председник школ. одбора.

Бр 89. ex 1897. 56 2—3

СТЕЧАЈ.

Услед налога вел. Патроната од 9. (21.) августа 1896. бр. 89./88. а на основу одобрења вел. Саборског Одбора бр. 649./209. ex 1894. расписује се стечај на једно ново установљено место професора за природопис и геометрично цртање на српској великој гимназији новосадској. По потреби могу се та два предмета и оделити једно од другог.

Годишња плата редовног професора ове гимназије установљена је по IV. зак. чл. од године 1893. и износи 1200 ф. а. вр., станарина 280 фор. и сваких 5 година петогодишњи доплатак од 100 фор. Редован професор има право на мировину. Годишња плата суплент професора износи 800 фор. без сваког доплатка.

Молитељи треба да поднесу потписаној управи своје молбенице и документе, којима доказују своју способност за то место, до 18. (30.) јунија ове године.

У Новом Саду 25. маја 1897.

Управа срп. вел. гимназије.

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За стране земље: на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Појединн бројеви стају 10 новч

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се Администрацији а остали рукописи уредништву „Српског Сиона“ у Карловце. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова. а за жиг сваки пут по 30 новч. — Неплаћена писма се не примају. — Рукописи се не враћају.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима.